

GOSPODARSKI VESTNIK

Št. 3.

V Gorici, dne 1. marca 1928.

Leto VI.

Izhaja enkrat na mesec. Stane letno
10 lir. — Posamezna številka 1 liro.

Uredništvo v Gorici, Via S. Giovanni,
6, 1. nadst. — Uprava v Trstu, Via S.
Nicolo 9, II. nadstropje.

==== Ponatis je dovoljen le s popolno navedbo vira. ====

POLJEDELSTVO.

O PRIDELOVANJU KROMPIRJA.

Krompir je naš najvažnejši poljski pridelek. Ni kmetije, ki bi ne pridelovala krompirja in skoraj bi rekel, da ni ognjišča, na katerem bi se ne kuhal dan na dan krompir. Krompir je »vsakdanji kruh« našega ljudstva in kar ga pridelajo odveč, ga porabijo pa kot krmo za prašiče. Gorje kmetu, če krompir odpo-ve, ker v tistem letu ni jela in ne zabele. V nekaterih krajih ga pridelujejo tudi za prodajo in to zlasti v goriški okolici in na Banjski planoti. Zgodnji krompir goriške okolice se izvaža v tujino; banjski je pa odličen semenski krompir, ki ga prodajajo spomladj na goriškem trgu za rabsad. Veljko ga prodajo zlasti za semem sv. Jelerja (Hilarija) v Gorici.

V rastlinstvu prištevamo krompir k razhudnikom. Te vrste rastline so skoraj vse strupene in so si zelo podobne. Tako je tudi krompir nekoliko strupen, ali samo grm in plod, ne pa gomolji. Največ strupa vsebuje blede kavlje. Zato naj ne pride živinj v jed.

Kakor je znano, se krompir pomno-žuje z gomolji, ki imajo kaljiva očesa. Vendar je mogoče pomnoževati krompir tudi s semenom iz jagod. To se tudi dela, ko se umetno vzgajajo nove vrste krompirja. Iz semena vzgojeni krompir je prvo leto droben in šele, ko se v dru-gem letu krompir posadi, postane de-bel.

Krompir uspeva v vsakem podneb-ju in pridelujejo ga celo v hribih do vi-šine 1400 m nad morjem. Seveda se lah-ko v goratih krajih pridelujejo le zgod-

nje vrste krompirja. Mraz krompirju ne škodi; samo spomladanske slane ga ra-de ožgo; vendar pa ponovno požene. Krompir uspeva v vsaki zemlji, vendar mu najbolj ugaja peščeno-jlovniata zemlja. V jako peščenih zemljiščih in v zelo težkih tleh krompir ne uspeva dobro. Iz prvih vsebuje krompir mnogo škroba in malo beljakovin, iz drugih pa rad gnije in se ne drži dolgo.

Krompir zahteva močno in gnojno zemljo. Izmed redilnih snovi pa največ potrebuje kalija in fosforja. Zato se pa tudi najbolj izplača, gnojiti mu s kakimi umetnimi gnojili, ki vsebujejo imenovani dve snovi. Taká gnojila so kaljeva sol, ki vsebuje kalij in superfosfat ali pa Thomasova žlindra, ki vsebuje fosforno kislino. Za 1000 m² površine je potreba 20 kg kalijeve soli in 30 kg superfosfata ali 40 kg Thomasove žlindre. Poleg ime-novanih dveh redilnih snovi, potrebuje krompir tudi dušika. Tega je navadno v dobrem gnoju dovolj, ker če ga je v zemlji preveč, raste bolj krompirjevica kakor gomolj. Glede zemljišča ima krompir še eno dobro lastnost, ki je za našega malega posestnika neprecenljive vrednosti in sicer to, da uspeva več let leto za letom na enem in istem zem-ljišču, kar le malo rastlin zamore. Za krompir je zemljo dobro pripraviti. Najbolje je njivo že v jeseni globoko pre-orati, da zemlja čez zimo premrije. Nato se spomladj pred saditvijo na novo pre-orje in v podolžne brazde posadi krom-pir. Gnoj je najbolje spomladj po celi njivi raztrositi in ga podorati. Lahko se pa tudi gnoj neposredno pred saditvi-

jo raztrosi v jamice ali jarke in se potem polaga krompir na gnoj, toda z umetnimi gnojili se pa tako nikakor ne sme ravnati. Thomasovo žlindro je potrositi že predhodne jeseni, superfosfat in kalijevo sol pa zgodaj spomladi in sicer na široko čez celo njivo.

Glede izbere semena pa bi bilo pomniti sledeče:

Pazite pri izberi semena na vrsto krompirja, na zdrave in kaljive gomolje in menjajte večkrat semenski krompir, ki se rad izpridi. Zlasti je to potrebno, če je bila leto za letom slaba letina za krompir, ker tak krompir je potem tudi v prihodnosti trajno slab.

Za naše kraje so najboljši srednjegodnje vrste krompirja in sicer v goratih krajih le te vrste krompirja dobro dozori, v brdovitih in toplih pa zgodnji krompir uide poletni suši in zgodaj izpazni njivo za druge pridelke. Zgodnji krompir se pa v toplejših krajih zelo rad prilagodi razmeram in se zelo rad »presortá« in zato je priporočljivo kupovali semenski krompir vsakih 3—5 let iz goratih in mrzlejših krajev, kar se pri nas tudi dela.

O raznih vrstah krompirja omenim samo nekoliko, da jih je več sto vrst. Ene so zgodnje, druge pozne, in ene so za jelo, druge za krmo in zopet druge za tehnično uporabo. Nas najbolj zanimajo za jelo. Od teh so zgodnje: Rožnjak, Juli, Kresnjak, Krona, Budau, Kamnik in Stela in pozne: domači rumeni in modri krompir, ki rad gnije, hrastavec, ki je premalo rodovit in tudi rad gnije, onejodovec ali pri nas lida imenovan, ki je zelo rodovit, okuseh in ne gnije rad. Tak krompir je lahko spoznati po ploščati in podolgaсти obliki gomolja, je bele in gladke kože in ima nekoliko udrt in rdečkasta očesa. Končno omenim še gorenjski krompir, ki je proti boleznim zelo trden.

Semenski krompir bodi srednje debel in odbran od takih grmov, ki so obrodili veliko gomoljev. To je zelo važno in zato bi bilo zelo koristno, ko bi kmetje odbirali že na njivi seme. Po-

sebno je pa gledati na to, da so gomolji zdravi in da niso od gnilobe okuženi. Najmanjše črne pege, ki jih s prostim očesom na gomolju komaj opazimo, so gnjišča raznih boleznih zlasti gnilobe. Nadalje je gledati tudi, da so očesa lepo razvita, še speča in da gomolji še niso pognali kavlja, ali pa da ni že morda bilo odlomljeno. Izkušva učijo, da takj gomolji, katerim je bilo enkrat, ali tudi večkrat polomljeno kavlje, zopet poženejo, ali da dajo le malo pridelka. Tak krompir ima sicer mnogo gomoljev, a ti so zelo drobni. Ako je krompir za saditev predebel in ako primanjkuje semenskega krompirja, je rezanje gomoljev na dva ali več kosov upravičeno. Drugače je pa priporočljivo polagati v zemljo cele gomolje srednje debelosti, ker se na ta način doseže večji pridelok. V največji sili se lahko tudi delajo taki koščeki, ki imajo le po eno zdravo oko. Seveda bo pridelok manjši. Tudi s polaganjem samih odlomljenih kavljev se lahko sadi krompir, toda uspeh je zelo negotov. Na splošno pa velja pravilo, da se krompir reže podolgič, da bodo poedinj kosi imeli približno enako število dobrih in zdravih oči, ker največ dobrih oči se nahaja na zgornji strani gomolja in ne na ploskvi. Če je pomlad vlažna, je zelo dobro, da se krompir kakih pet do sedem dni prej nareže in na prostem pustiti nekoliko oveneti. Na ta način pripravljeno seme ne gnije tako rado in dobro izkali, četudi nekoliko bolj kasno. Pri odberu semena se mora tudi gledati, da krompir ni napavil že v shrambi malih gomoljčkov, kakor grah debelih, ker tako seme je podvrženo raščivosti. Tak krompir napravi pod zemljo mnogo kavlja in drobnih gomoljčkov, grma pa ne napravi. Edina pomoč proti tej škodljivi lastnosti je menjava semena.

Krompir se lahko sadi na razne načine. V goriški okolici ga sade v brazde, ki jih podolgič potegnemo z osipačnikom, nekod ga sade v jarke napočez, drugod pod motiko ali sapon, drugod zopet v male jamice, v katere denejo

po malo gnoja. Od vseh načinov je prvi najpravilnejši, ker dopušča obdelovanje z osipalnikom. Zlasti je to važno za večje posestnike, ki razpolagajo z vprego. Drugače so pa vsi načini dobri, le krompir se pri nas preblizu sadi. Grm od grma bi moral biti oddaljen najmanj 35 cm in jarek od jarka pa 70 cm. Izkušnja uči, da redko zasajen, krompir da mnogo lepši in bolj zdrav pridelek nego gosto zasajen, ker postanejo gomolji debelejši in se bolezen tako lahko ne širi.

Glede polaganja gomolja v zemljo je pripomniti, da se mora v težkih in vlažnih zemljah krompir saditi plitvo, v peščenih in lahkih pa globlje. V težkih tleh ga je polagati samo 5—7 cm globoko, v srednjih tleh, če so vlažna, 7 do 8 cm, ako pa suha, 8—10 cm, v pesku pa 10—15 cm globoko. Ako se krompir bolj globoko posadi, bo zagnal malo poganjkov in v težki zemlji mu bode primanjkovalo kisika. Gomolje je polagati pri plitvi saditvi na ploščnato stran, pri globoki pa narobe z obrezano ploskvo navzgor.

Čas saditve se ravna po podnebj. V glavnem pa velja načelo, da mora biti zemlja bolj suha, tla gorka in da se ni bači več poznih slani. Prezgodaj saditi ni dobro, ker krompir ostane predolgo v zemlji in lahko segnije in njiva se zapleveli, preden krompir izide.

Ko je krompir vsajen, ne potrebuje druge oskrbe kakor dvakratno okopavanje, osipanje in ona opravila, ki so potrebna za zatiranje raznih boleznj in škodljivcev.

Prvo okopavanje je izvršiti, ko je krompir eno dlan visok, in drugo pa, ko doseže eno ped visokosti. Pri drugem okopavanju pa naj se krompir tudi osuje. Osipanje, ki ga je izvršiti vsekakor prej, nego grm prekorači čevelj visokosti, ni vedno potrebno. Če je zemlja težka in ako je krompir globoko vsajen, je osipanje naravnost škodljivo. Osipati se mora plitvo zasajen krompir in v slučaju, če zemlja rada dela škorjo. To radi tega, ker se taka tla težko pre-

zračijo. V nekaterih krajih imajo to slabo navado, da požanjejo nekaj tednov pred kopanjem grmičevje (krompirjevice), kar je pa škodljivo. Le v slučaju, če je grmičevje od plesni segnilo, ga je čimprej požeti in odstraniti z njive.

Krompir je podvržen raznim boleznim in mnogim škodljivcem. Izmed boleznj je najhujša gniloba. Ta bolezen se pojavi na polju in pozneje tudi v shrambi. Ta bolezen napade grm, ki počrni, segnije, gomolj pa postane voden in gnil, ali pa črn in suh. Prvo gnilobo imenujemo mokro, drugo suho. Gnili gomolji in krompirjevica smrdijo, krompirjevica zlasti zvečer.

Klice glivic te boleznj živijo na krompirjevici in raznaša jih veter, dež jih potem spere globoko v zemljo, kjer potem okužijo tudi gomolje.

Oboleli gomolji prikazujejo rjave madeže in sicer v začetku bolj na površju, pozneje pa tudi v sredini gomolja. Ta bolezen prejde pod zemljo iz enega gomolja na drugega, iz grma na grm, kakor doma v shrambi. Zato se ne sme saditi, kakor sem že omenil, krompir pre-gosto in v shrambi, ki mora biti suha, ga je pa večkrat prebrati in bolnega odstraniti. Tudi ne smemo saditi bolnega krompirja in če opazimo na gomolju najmanjšo pego, odrežimo ga in ne rabimo ga za seme. Zelo dobro je tudi poskropiti krompir ob suhem vremenu in to najbolje tik pred cvetenjem z dva odstotno razstopino modre galice, ki se pripravi kakor za trte.

Zelo škodljiva je tudi posebna vrsta gnilobe, ki napada le podzemeljsko kavle in gomolj. Grmičevje obolelega krompirja ostane ob vlažnem vremenu lepo zeleno, ali ko pritisne malo suša, se posuši. Če potegnemo tak obolel grm iz zemlje, najdemo podzemska stebila črna in gnila. Proti tej boleznj škropljenje ne pomaga.

Živalski škodljivci so: ličinke majskega hrošča, bramor in strune. Najhujši škodljivec, ki ga pa hvala Bogu v Evropi ni, je koloradski hrošč (krompirjevec). Ta hrošč se strašno hitro množi in

popolnoma uniči ves pridelek, ker pokonča in požre vse grmičevje. V Ameriki je v mnogih državah onemogočil pridelovanje krompirja. Ta hošč se je bil leta 1877. pokazal tudi v Nemčiji, ali skrajna sredstva, ki jih je uporabila takrat nemška vlada, so hrošča popolnoma zatrla in rešila s tem celo Evropo velike nadloge. Tudi je uvažanje ameriškega krompirja strogo zabranjeno. Italijanska vlada sploh ne dovoljuje uvoza krompirja iz inozemstva brez posebnega dovoljenja.

Gledé spravljanja pridelka je pa omeniti, da je krompir takrat zrel, ko se ga kožica dobro drži in se ne da tako lahko odtrgati in kadar se gomolj lahko da odtrgati od kavlja in kadar se krompirjevica začne sušiti. Krompir je kopači ob lepem in suhem vremenu, ker drugače v shrambi rad gnije. Vsekakor je pa krompir pred pospravo osušiti in zato se pustj tudi preko dneva ležati na vrhu njive. Če to ni mogoče, ga moramo sušiti doma na skednju in le suhega smemo spraviti v klet. Da se krompir ohrani suh in zdrav, je dobro, potrositi ga s pepelom. Tako ne bo gnil. Pri tem je potrebno, da se loči debel krompir od drobnega in bolan in ranjen od zdravega. Debelj krompir rabimo za jed in seme, droben pa za prašiče. Klet, v katero spravimo krompir, ne sme biti niti pretopla in niti prehladna in zlasti ne sme biti taka, da bi krompir v nji lahko pozebel, ali od vlage segnili. Tudi kupi ne smejo biti previsoki, ker se krompir v njih rad ugreje in pokvari. Tudi v shrambi se mora krompir večkrat prebrati. Onilega treba odstraniti, da ne okuži drugih.

Op. ured.: Ker je zdaj najprimernejši čas za sajenje krompirja, in ker prihajajo v uredništvo mnoga vprašanja o zadevi pridelovanja krompirja, smo sklenili ta članek ponatisniti iz koledarja «Goriške Matice» za leto 1924.

GLAVNA NAČELA ZA PRAVILNO SESTAVO TRAVNIH MEŠANIC.

(Predelano po Wenzierlovi knjigi «O sestavljanju in setvi travnih mešanic».)

V zadnjih letih so naši kmetovalci prišli do spoznanja, da je za napredek in procvit živinoreje v naših krajih neobhodno potrebno izboljšati in modernizirati pridelovanje potrebne piče v prvi vrsti dobrega sena in detelje, in zato so se mnogi naši kmetovalci začeli zanimati za umetno zasejanje travnikov in deteljišč. Zato upam, da bodo mnogi čitatelji ta članek z zanimanjem čitali in se ravnali po njem.

Izbera posameznih krmskih rastlin in razmerje, ki naj bodo v njem zastopane v ruši, zavisila pred vsem od nameravanega namena porabe. Potemtakem je razdelitev za mešanice nasloplna:

1) Čisla deteljišča. Te zasejemo s samo deteljo bodisi z lucerno, črno ali domačo deteljo, esparzeto (pinelo) ali z inkarnatko. Z ozirom na trajnost deteljišča, so deteljišča zasajena z lucerno ali esparzeto 5—7 letna, ona z črno deteljo triletna, dočim traja inkarnatka samo eno leto. Za čisto setev se rabijo na vsakih 1000 m² površine sledeče količine dobrega, zdravega, čistega in kaljivega semena prvovrstne kakovosti: lucerne kg 3 in $\frac{1}{4}$, domače ali črne detelje 2 in $\frac{1}{4}$, esparzete (luščeno seme) kg 12—15, inkarnatke pa 3—4 kg. Navada je posejati med deteljo malo ovsu. Za boljše ali slabše uspevanje selve pa to nima pomena. Če se pa poseje kaj ovsu med deteljo, se mora vsekakor prej požeti, nego dozori.

2. Travne deteljine (v nadomestilo za samo deteljo). Te so dve do tri letne in, če se rabijo trpežnejše detelje, štiri do šestletne. Množina semena se odmeri tako, da zavzamejo detelje 4/5 in trave 1/5 posejane ploskve, oziroma čiste selve.

Tako n. pr. se poseje na 1000 m² površine količina semena od detelje, ki je potrebna za 800 m², in količina semena od trav pa ona, ki je potrebna za 200 m² površine. Dolgotrajne poskušnje so pa pokazale, da je pri mešanica potrebna doklada in sicer čim več raznih trav in detelj se meša, tem večja mora biti doklada. Za travne deteljine je zadostna 20% doklada. Naj sledi torej nekaj praktičnih primerov:

a) posejati želimo 1500 m² površine z lucerno in pasjo travo. Vzeli moramo toraj lucerne za 1200 m² in semena od pasje trave pa za 300 m². Račun je v tem slučaju ta-le: za deteljo $3.25 \times 1.2 = 3.9 + (0.8 \text{ (približno } 20\%)) = 4.7$ kg semena od lucerne. Pasje trave pa gre brez doklade na vsakih 100 m² površine 35 dkg. Torej za 300 m² nekaj več kakor en kg in z doklado pa 1 kg in $\frac{1}{4}$;

b) posejati želimo 3600 m² lucerno in francosko pahovko. V tem slučaju rabimo detelje za 2700 m² in trave pa za 800 m² površine. Račun je tak-le: $3.25 \times 2.7 = 8.8 + 1.7$ za doklado, kar znaša skupaj $9\frac{1}{2}$ kg lucerne in 8×70 dkg semena od francoske pahovke + približno 1 kg in $\frac{1}{4}$ za doklado, torej $5.6 \text{ kg} + 1.25 = 6.85$ kg francoske pahovke.

c) posejati želimo 1000 m² površine z domačo ali črno deteljo in primešati ji želimo predpisano količino angleške ljujke. V tem slučaju rabimo torej za 800 m² deteljnega in za 200 m² pa travnega semena. Brez doklade je v to svrhu potrebno $0.8 \times 2.25 = 2$ kg detelje in $2 \times \frac{1}{2}$ kg semena od angleške ljujke. Z doklado torej približno 2 in $\frac{1}{2}$ kg detelje in 1 kg in $\frac{1}{4}$ semena od angleške ljujke.

Dobro je tudi vedeti, katere so najprikladnejše trave, da se pomešajo med pojedine detelje. V tem oziru je omeniti, da je za lucerno najprikladnejša pasja trava in tudi francoska pahovka, do čim je za mešanje med domačo ali črno deteljo najprimernejša laška in angleška ljujka in tudi francoska pahovka.

3. Menjalni ali začasni travniki (ornice). To so štiri do šestletni travniki na njivah. V njih zavzamejo detelje največ $\frac{1}{3}$ in trav pa $\frac{2}{3}$ celokupne površine.

Pri menjalnih travnikih se morajo upoštevati bolj trpežne trave kakor francoska pahovka, pasja trava, travniška bilnica itd. Vendar pa se morejo rabiti s haskom tudi prej omenjene kratkodobne trave in sicer zaradi obilnih pridelkov, ki jih dajejo v prvih letih.

Tu podajem nekaj že izračunjenih primerov za 1000 m² površine:

a) za vlažno zemljo: 700 g črne detelje, $\frac{1}{2}$ kg mačjega repa, 1 in $\frac{1}{2}$ kg laške ljujke in 2 kg francoske pahovke,

b) za bolj sušna tla: 6 kg esparzete (luščeno seme), 90 dkg travniške lašovke, 2 kg francoske pahovke in 60 dkg ovčje bilnice.

4. Stalni travniki in stalni pašniki. Ti se uživajo dalje kakor šest let. Trave zavzamejo tu $\frac{1}{5}$ in detelje pa samo $\frac{1}{6}$ celokupne površine.

Za stalne travnike naj se izberejo načeloma le najtrpežnejše trave, kakor pasja trava, travniška bilnica, zlata papahovka, lisičji rep, travniška lašovka itd. in sicer v primernem razmerju visokih in nizkih trav. Od detelj se prilega za stalne travnike najbolj nokota ter švedska in bela detelja.

Tudi tu podajem že par izračunjenih primerov za mešanice in sicer za 1000 m² površine.

a) navadne nokote 30 dkg, mačjega repa 72 dkg, lašovke 1 kg, pasjega repa 2 kg, šopulje $\frac{1}{2}$ kg, angleške ljujke 33 dkg, travniške bilnice 34 dkg, rdeče bilnice 14 dkg. Ta mešanica je pripravna zlasti za pašnike v brdovih in bolj vlažnih legah.

$\frac{1}{4}$ kg navadne nokote, 15 dkg bele detelje, 3 dkg lisičjega repa, 65 dkg francoske pahovke, 80 dkg pasje trave, 80 dkg travniške bilnice, 80 dkg laške ljujke, 92 dkg mačjega repa, 40 dkg šopulje, 25 dkg zlata pahovke, 15 dkg pasjega repa, 1 kg angleške ljujke, 56 dkg travniške lašovke, 14 dkg navadne

laťovke. To bi bila mešanica prikladna za travnik v ravnih srednjih tleh.

O posevtvi. Najugodnejši čas za posev mešanic je od začetka aprila do srede meseca maja. Posev se izvrši po posevtvi zaščitnega sadeža (ovsa) v dveh ali treh deležih.

Na težkih zemljah se posejejo najpoprej detelje, potem trave s finim in

drobnim semenom in nazadnje pa trave z bolj debelim semenom. Na lahkih zemljah se pa najpoprej posejejo semena od detelj in mačji rep (ob enem. Potem se setev povleče s šbjem (iz suhega dračja napravljena brana). Nato se šele sejejo drobne travne vrste in končno se zemljišče povalja.

—:—

KLETARSTVO

KAKO JE RAVNATI Z VINOM, KI NI POPOLNOMA POKIPELO.

Letos je mnogo vin ostalo še sladkih, ker je kipeenje v jeseni prezgodaj ponehalo. Močno sladka vina se pa v tem času le težko prodajo in tudi se bojijo mnogi vinogradniki, da bodo ta vina ostala tudi čez poletje sladka. Ta strah je tudi opravičen, ker sladka vina se poletj kaj rada pokvarijo, zlasli pa skisajo. Zato morajo zdaj vsi oni vinogradniki, ki imajo še sladka vina v kletih, poskrbeti vse potrebno, da bodo ta vina zdaj na spomlad pokipela. Da pa bodo lahko to nalogo, ki ni vselej prav lahko izvršljiva, pravilno rešili in izvršili, moramo v prvi vrsti spoznati vzroke, zakaj ni vino povrelo in vedeti moramo tudi, katere okolščine pospešujejo alkoholno kipeenje.

V prvi vrsti je delovanje kipelnih gljivic v kipečem mladem vinu ali moštu odvisno od toplote mošta ali vina. V tem pogledu so pokazale mnogovrstne praktične poizkušnje, da je najnižja toplota, pri kateri je kipeenje spošno še mogoče, toplota do 6 stop. C. Pri tej toploti je pa kipeenje silno šibko in počasno. Čim višja je potem toplota, tem živahnejše je kipeenje. To pa velja samo do gotove meje. Toplota od 28 stop. C. se smatra za najbolj ugodno za kipeenje. Od te stopnje toplote naprej pa kipeenje zopet ponehuje in če kipeči mošt doseže 40 stop., pa kipeenje popolnoma preneha, ker pri tej toploti gljivice ne

morejo več delovati. Toplota od 60 stop. pa popolnoma zamori gljivice.

V pogledu nepravilne toplote pri kipenju se pri nas veliko greši. Največkrat se klet v jeseni prehitro ohladi in s tem se ustavi kipeenje. Zato skrbite, da boste imeli v kasni jeseni in tudi pozimi kolikor mogoče toplo klet. To dosežete s zapiranjem kletnih vrat, oken in če potrebno tudi s zakurjenjem kleti. Greši se pa tudi v nasprotnem smislu in sicer s tem, da vlada za časa glavnega in burnega kipenja v kleti previsoka toplota. Pri takem kipenju se vino pokvari in postane zavrelica. Takih slučajev sem letos v svoji praksi dosti ugotovil.

Ker smo torej doznali, da ugodna in primerna toplota pospešuje kipeenje mošta oziroma mladega vina, svetujem vsem vinogradnikom, ki imajo sladka vina v kletih, da poskrbijo za toplo klet, če le mogoče s zakurjenjem.

Ugodno vpliva na razvoj gljivic tudi sveži zrak. Zato je priporočljivo, taka vina, ki niso še popolnoma prevrela, dobro prezračiti. To se stori najlažje s pretakanjem. Pri tem ni potrebno ravno, da se vino v drug sod pretaka, ampak se vino lahko kar v isti sod pri vehi nazaj zliwa. Pri zračenju je gledati na to, da se vino čimbolj speni in ubije. S takim ravnanjem pride vino pomešano z znakom in ob enem izhlapi iz njega ogljikov plin, ki nepovoljno vpliva na gljivice.

Močno zadržuje kipeenje tudi zvepleni dim. Zato ni priporočljivo dimiti vina ž zveplom, ki niso še pokipela.

Velik strup za glivice je tudi alkohol. Čim več ga je v kipečem vinu, tem težje ga glivice prenašajo. Ko doseže alkohol v kipečem vinu množino od 12—13 litrov v enem hl, kipenje navadno preneha. Če so prav močne glivice, doseže lahko včasih vino tudi 14 stop. alkohola, več pa nikdar ne. Vina, ki imajo nad 14—15 alkohola, so bila prav gotovo umetno z dodatkom alkohola pojačena. Letos, ko je blo grozdje sladko, so vina močna (vipavska navadna vina merijo letos $9\frac{1}{2}$ do 10 in $\frac{1}{2}$ stop. in briska pa od $10\frac{1}{2}$ do 11 in $\frac{1}{2}$ stop. alkohola) in zato ni čudno, da so mnoga vina pre zgodaj prenehala kipeči in ostala sladka. Da pa bodo ta vina kljub temu še nadalje in popolnoma povrela, moramo nuditi glivicam v mladem vinu vse ugodnosti, katere jim zamoremo dati.

Pa ne samo alkohol ampak tudi velika sladkost mošta zadržuje kipenje. Tako se je dognalo s poizkusji sledeče:

Mošt, ki je vseboval 27% sladkorja, je povrel do 13 in $\frac{1}{2}$ stop.,

33 $\frac{1}{2}$ % sladkorja, 12 stop.,

38% sladkorja, 9 in $\frac{1}{3}$ stop.,

46% pa le do 7 in $\frac{1}{2}$ stop.

Iz tega sledi, da najlepše in najlaže povrejo oni mošti, ki imajo nižjo stopinjo sladkorja. Tako povrejo mošti, ki imajo ob trgatvi 22 stop., le v ugodnih slučajih popolnoma, v največ slučajih pa ostanejo vina iz tako sladkih moštov za vedno več ali manj sladka. Mošt pa, ki ima recimo 25 stop. sladkorja, pa ne more nikdar popolnoma pokipeči. Preteklo jesen je pa kipenje po naših kletih nenavadno zgodaj pomehalo, tako

da so vina, ki so bila napravljena iz moštov, ki so imeli kljaj 18 stop. sladkorja, še danes močno sladka. Največ je temu krjva nizka toplota v kletih v pozni jeseni in v Brdih tudi v tem listu že večkrat obsojena navada, da puščajo, da kipeči mošt pene iz soda ven bljuje. Poleg tega pa sumim, da mora biti pleme naših kipelnih glivic le malo vredno in zato bi bilo nujno potrebno, pokipelni ob trgatvi vse mošte z umetnimi glivicami.

Mnogo ovira delovanje kipelnih glivic tudi oclova kislina, ki se nahaja v skisanih mošilih in v skisanih mladih vinih. Če ima kdo v kletj tako sladko-kislno vino, ga zamore popraviti le s pokipenjanjem z dodatkom umetnih glivic.

Kako je torej pomoči vinu, ki je še sladko? Iz gornjih razmotrivanj sledijo sledeči zaključki:

1. Pretočji vino in ga dobro prezračji!

2. Drži klet kolikor mogoče toplo in če le mogoče zakurj v nji!

3. Ne rabi pri pretakanju zdaj nič bisulfita niti žvepla!

4. Dodaj vinu na vsak hl 20—30 g amonijevega fosfata, pa ne žvepleneg amonijum fosfata, ki se rabi ob trgatvi! Amonijev fosfat je prah, ki ne da vinu nobenega okusa, ker ne vsebuje žvepla. (Op. ured. Ta prah dobiš pri tvrdki «Vinoagraria» v Gorici).

5. Če vse to ne pomaga, potem si kupi dobrih umetnih kipelnih glivic. (Op. ured. Te glivice naročiš tam, kjer amonijev fosfat, in tam dobiš tudi natančno navodilo, kako se rabijo). J. Ušaj.

VINOGRADNIŠTVO.

KAJ NI PRAV.

Misliti, da ni več trtne uši in saditi necepljene trte. Saditi riparijo v zemljišča, ki vsebujejo mnogo apnenca. Rabiti v osojnih legah rupestris (montikola) za podlago. Širiti trte, ki rodijo mnogo,

in ne ozirati se na kakovost pridelka. Rezati cepiče na mladih trtah, ki niso še rodile. Gnojiti vinograde nezadostno. Voziti hlevski gnoj v visoko ležeče vinograde in ne nadomestiti hlevskega gnoja z zelenim gnojenjem in z umetnimi gnojili. Gnojiti vinogradom eno-

stranski t. j. ali samo z hlevskim gnojem ali pa samo z umetnim gnojili. Sadij med trte sadno drevje in druge pridelke. Opustiti zgodnje spomladansko mazanje trt z železno galico, če trte bolehaajo od črnega paleža. Ne impregnirati trtnega kolja z galico ali katramom. Odlasati s škropljenjem toliko časa, da trte obole od peronospore. Opustiti škropljenje trt med cvetenjem in po cvetenju s svinčnim arzenatom. Zlivati apneni belež v raztopino modre galice mesto obratno. Rabiti več kakor 2 kg galice na 100 litrov vode. Trositi žveplo preveč na debelo po trtah. Puščati zavilke od lrtjona na trtah, mesto da se poberejo in sežgejo. Obrezovati trte in

ne ozirati se na sorto in moč trte. Puščati, da se vinograd obraste s plévelom. Napravljati vinograde v nižinah in v takih legah in zemljiščih, ki bi bile bolj sposobne za druge namene kakor za zasajenje s trtami. Sadij trte pregosto. Puščati v strmih vinogardih, da deroča deževnica odnaša zemljo in ne skrbeči za odtok deževnice po jarkih. Trgati grozdje prezgodaj, ko ni še popolnoma dozorelo. Ne ločiti pri trgatvi zdravega grozdja od bolnega in gnilega. Sadij vse trte v mešanem nasadu. Puščati štjaste uši na trtah, meslo jih zatirati in pokončevati. Rabiti neolupljeno kolje. Opustiti skrajšanje od toče poškodovanih mladice. Ured.

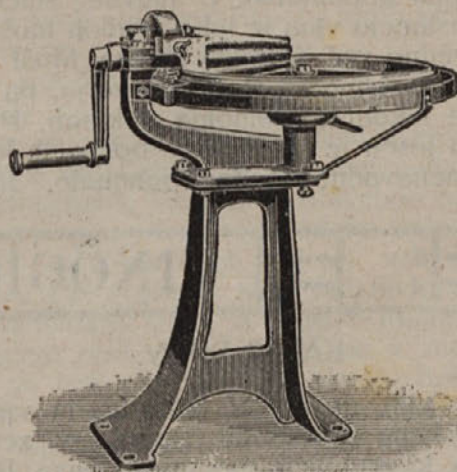
MLEKARSTVO.

O PODELAVI MASLA.

S pinjenjem moramo prenehati, čim se napravijo v mleku maslena zrnca, ki smejo doseči kvečjemu velikost zrna od graha. Če se tedaj s pinjenjem ne preneha, vključi maslo vase mnogo mleka. To mleko se potem v maslu pokvari in napravi maslo grenkega in žaltavega okusa. Vendar pa ni pravilno iz masla prav vse mleko izgnesti in iztisniti ter nadomestiti ga z vodo. Tako maslo postane potem plehko in praznega okusa, ker je preveč izprano. Močno se izpira in gnete le ono maslo, ki je bilo napravljeno iz preveč kisle in morebiti tudi že žaltave smetane. Tako maslo se pusti tudi pred gnetenjem nekaj časa v vodi, da voda vzame iz njega duh in slab okus. Pri tem izgubi maslo tudi nekaj izsijene skute, ker maslo, napravljeno iz stare smetane in pri preveč veliki toploti, često vsebuje precej teh snovi.

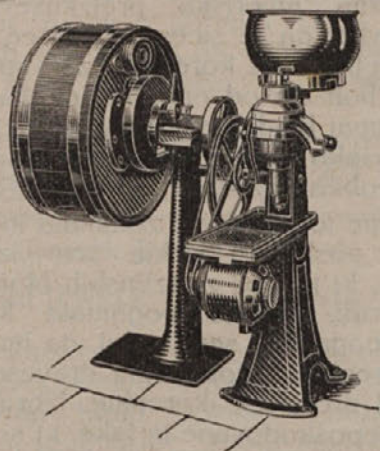
Maslo vsebuje razven maščobe tudi druge mlečne sestavine, katere pri gnetenju več ali manj izginejo iz masla. Maslo se toliko dolgo časa gnete, dokler ne preneha cediti se iz njega mleko in dokler ne postane maslo enakomer-

no. Če se pa maslo predolgo gnete ali če je maslo preveč mehko, postane maslo pri gnetenju spolzlo in sluzasto. Preveč mrzlo maslo pa se zdrobi pri gnojenju. Pri gnetenju ne sme priti maslo nikdar v dotiko z roko, še manj pa ga smemo gnesti z rokami. Vse priprave, bodisi gnetilnik, valjar ali desko moramo pred gnetenjem najpoprej z vročo vodo oprati in potem z mrzlo oplakniti, ker drugače se maslo prav sprejemlje.

Gnetilnik.

Za gnetenje masla se rabijo razne sprave. Največ so v rabi gnetilniki. Ti so razne oblike. Najpripravnejši za upo-

Posnemalnik in Rothov kombinirani stroj
na električni obrat.

rabo v mlekarnah je gnetilnik, ki ga kaže slika števil. 1. Ta gnetilnik je izdelek tovarne Roth v Stuttgartu. Ista tovarna izdeluje tudi take pinje, ki po pinjenju tudi maslo izgnetejo. Na sliki števil. 2. vidimo tak stroj na električni pogon. Dobijo se pa tudi na ročni pogon. Gb enem vidimo na sliki tudi posnemalnik sistema Roth. Tudi posnemalnik gonj elektračni motor.

V nekaterih krajih je v navadi soliti maslo. Množina soli, ki pa mora biti fino zdrobljena, ne sme presegati 2-3% od teže masla. Torej največ 20-30 gramov na kg. masla. Maslo se soli po gnetenju, a po izvršenem solenju se maslo še enkrat izgneje.

Po gnetenju se da maslu s pomočjo lesenega modela lepa in okusna oblika.

Ured.

SADJARSTVO

Franc Mavrič:

SEVKA.

I.

Ko sem pred par leti čital poročilo trgovske in obrtne zbornice v Gorici o izboru sadnih vrst, katere naj bi se gojile in razširjevale v naših krajih, me je neprijetno dirnilo dejstvo, da naše domače jabolko sevka ni našlo tam prostora, dasiravno smelo irdim, da prekaša radi vsestranskih vrtilin daleč od gotovih strani toliko hvaljeno in priporočano zlato parmeno. Zato pišem ta članek z namenom, da zainteresiramo naše sadjarje za to plemo jabolk ter da si pridobi v sadjarstvu ono mesto, ki mu po vsej pravici priliče.

Svoječasno sem se obrnil na razne naše sadjarje in veščake za informacije o izvoru sevke, a nihče mi ni znal povedati kaj natančnega o tem vprašanju. Raziskovanje sem nato nadaljeval med ljudstvom v krajih, kjer je sevka razširjena, in končno se mi je tudi posre-

čilo dognati vse podrobnosti o izviru tega jabolka.

Prva sevka je zrastle sama od sebe pred kakimi 80 leti v prijazni vasi Sevce nad Klodiči v senoželni parceli »runa« (ravna) imenovani, ki je last g. Valentina Vogrjča, po domače »Štengar«-ja. Ker je drevesce bujno rastlo ter kazalo že v zgodnji mladosti znake žlahtnosti, ga je pustil takratni gospodar necepljenega, pričakujoč sadu. In mož se ni zmotil. Drevesce je zarodilo lepe in prikupljive sadeže, ki so vzbudili pri vaščanih občeno pozornost ter začeli od kraja razmnoževati to novo sorto jabolk. Prvotno so jo imenovali vaščanj »Štengarca« po gospodarju izvirnega drevesa, pozneje je pa dobila splošno ime po rojstni vasi Sevce — sevka.

Sevka je v kratkem času pridobila sadni trg v Čedadu, kjer je splošno znana pod imenom »senkiš«. Tudi furlanski sadjarji starih pokrajin so se zgodaj začeli zanimati za sevko ter hodili po ce-

piče v Sevce in tudi večkrat fotografirali izvorno drevo te jablane.

Danes je sevka zelo razširjena po Benečiji, od kjer je prišla tudi k nam. Pri nas je še najbolj znana in razširjena v krajih ob stari državni meji, to je v kantskih hribih na desnem bregu Soče ter v Gorenjih Brdih.

Izvirnega drevesa sevke ni več, usahnjlo je pred kakimi 15 leti in še do pred nekaj leti je bil ohranjen štor. Danes še istega ni več, a smo mogli le ugotoviti in videti prostor, kjer je zrastle ter končalo to zgodovinsko drevo.

Ob zaključku prvega dela tega spisa si štejem v prijetno dolžnost izreči svojo toplo zahvalo g. Jožefu Bukovacu iz Sevc za njegovo vsestransko pomoč, ki mi jo je nudil povodom mojega raziskovanja na lju mesta o tem predmetu.

Konec prijde.

--:--

CEPLJENJE KORENIN.

Cepljenje sadnega drevja je razmnoževanje listnih sadnih vrst, ki nam najbolj ugajajo. To je glavni in skoraj edini namen tega dela. V drevesnicah posejajo peške jabolk ali lesnik. Mlade divjake presadijo in jih navadno precepajo na speče oko, ko postanejo dovolj močni. Ta način razmnoževanja je nam vsem znan, ne bom ga radi tega opisoval. Povsem nov način (vsaj zame) sem pa izvedel pred dobrim letom iz neke ameriške knjige. Naj ga v naslednjem opisem.

V gornjem delu Mississippiske doline so kmelje silno izbirični, ko kupujejo sadna drevesca. Zahtevajo namreč samo taka, ki so bila cepljena na korenino. Mnenja so, da so na ta način cepljena drevesca trpežnejša, bolj odporna proti raznim vremenskim ali bolje klimatičnim neprilikam. Drevesce, ki je bilo cepljeno na korenino, napravi korenine tudi nad cepljenim in tako imamo tu žlahlno vrsto z lastnimi koreninami. Cepljenje je namreč za drevo več

ali manj nesreča in če bi mogli pridelovati žlahlne vrste brez cepljenja, bi bilo še najbolje.

Razna ameriška preizkuševališča pa pravijo, da je sicer drevesce, ki je bilo cepljeno na korenino, za spoznanje na boljšem od onih, ki so bila cepljena zunaj (nad zemljo), da pa ta prednost ni tako visoka, da bi morala vzbujati vseobčo pozornost sadjarjev.

Mene je lanj stvar zanimala in sklenil sem poskusiti. Nekje sem izkopal jablano, ki je radj zmrzinskih plošč začela hirati. Ker je poganjala krepke vodne poganjke, sem vedel, da ima dobre korenine. Izkopanemu drevesu sem porezal drobnejše korenine. Izbral sem samo nepoškodovane in take, ki so imele mnogo lašnih (najdrobnejših) koreninic. Izbire vsekakor nisem imel mnogo — izbrane korenine so bile nekoliko predrobne (okoli pet millimetrov na debelejšem koncu; morale bi pa biti okoli en centimeter). Do časa cepljenja sem jih imel na vrtu zakopane v zemlji. Sredi marca meseca sem jih izkopal in cepil v roki »na sedlo«, povezal z rafijo in zamazal s cepilno smolo. Tako je vsaka korenina imela en cepič; vsak cepič je imel terminalni (končni) popek. To sicer ni bistveno, menil sem pa, da bo tako bolje. Tako cepljenih korenin je bilo šest — za poskušnjo povsem dovolj. Posadil sem jih nemudoma po cepljenju v svojo malo drevesnico na vrtu tako globoko, da je bilo cepljeno mesto v zemlji in da je le polovica cepiča gledala iz nje.

Cepiči so se srečno prijeli in ozeleneli, ni pa bilo v njih toliko moči, da bi močno pognali. Tekom vsega poletja so zrastle komaj od deset do dvajset centimetrov. Sicer pa nisem pričakoval mnogo več. Eksperiment še ni končan; to leto bom videl, če bo ta način cepljenja ali prav za prav razmnoževanja sadnih drevesc dober in priporočljiv. Med tem želim, da bi še drugi sadjarji poskusili to stvar in poročali uspehe, ki bi jih bili dosegli.

Vsako leto skoraj se zgodi, da vrže-mo iz svojih sadovnjakov kako jabolano ali hruško, ki ima drugače zdrave kore-nine z mnogimi lasnimi koreninicami. Ako bi mogli iz korenin takih jablan vzgojiti pol ducata ali več novih dre-vesc, bi ne bilo slabo, zlasti še, če bi

bila taka drevesca v kakem oziru boljša od onih, ki jih kupimo od drevesničar-jev. Mene bi zelo veselilo, če bi se stvar sponesla in se izkazala pripo-ročljiva.

France Magajna.

—:—

ZIVINOREJA

Živinozdravnik Josip Gerbic.

PRASIČJEREJA IN LETOŠNJA ZIMA.

V lanskem letniku lista smo poročali, kako blagodejno je vplivalo minulo iz-vanredno toplo poletje v boju proti rdečici ščelinarjev. Žgoči solnčni žarki in poletna suhoča so učinkovali kot raz-kužilo okuženih dvorišč, katera so na naših kmetijah na žalost prepogosto-kral polna gnojnice in druge vlage. Mlake so se osušile in z njo so izginile tudi glivice prašičje rdečice, katere se drže, kot je znano, silno dolgo v vlažnih tleh.

Za vročim poletjem je sledila izred-no ostra zima. Občutili je niso samo ljudje, nego občutile so jo tudi vse naše domače živali. Posebno ščelinarji, katere smatra naš živinorejec za precej neobčutljiva bitja, so imeli minulo zimo hude dneve in noči v slabo zapr-tilih hlevih. Pojdite sedaj skozi naše vasi, ko kak dan opoldne že lepo greje soln-ce, pa bodele opazili sliko, kot menda že dolgo let ne. Naše gospodinje spu-ščajo vse v skrbeh na solnčne žarke prašiče neboglence, katerim je letoš-nja zima precej polomila ude ter jih ob-darila z revmatizmom. Ako bi potovali skozi naše vasi, bi videli stotine ščeli-narjev-maroderjev ležati za časa opol-danskih ur na solncu, ter bi opazili, kako jim gospodinje drgnejo trpeče ude. Veljko brejih, premraženih svinj pa je poginilo na porodu.

Letošnja ostra zima je jasno govo-rila našim prašičjerejem, da tudi šče-linarji pozimi trpe mraza v slabih hle-

vih. Ne pokaže vsaka zima tako vidnih posledic, kot je pokazala to leto, ven-dar je jasno, da tudi navaden mraz ne pusti, da bi se mladi pujski razvijali, kot bi se morali. Marsikak prašičjere-jec naj bi se v tem letu odločil napra-viti si pošteno slajjo tudi za prašiče. Če drugega ne, naj se odloči, popraviti si vsaj tla v hlevu.

Napako, katero delajo skoraj bi re-kel vsi naši prašičjerejci, je ta, da imajo v že tako in tako slabih hlevih neznan-sko nehigijenična, zdravju škodjiva tla. Hočem popisati, kako so navadno na-rejena tla po naših hlevih: Cementna tla najdemo že skoraj bi rekel v vsa-kem boljšem hlevu, o slabih niti ne govorim; vrhu teh cementnih tal kakih 5 do 10 centimetrov in tudi še več, so še druga tla iz lesa. Ta druga tla so naši prašičjerejci naredili zato nekam privzdignjena od cementnih tal, da bi se voda odtekala in bi bil prašič vedno na suhem. Tako pravijo. Silno napačna je takale naprava. Pomisljiti moramo, da se v praznem prostoru med cementom in lesom nabere ogromna množina bla-ta in vode, katere tvori pod leglom pra-šiča neko osudno barje. Iz tega «barja» se dvigajo zadušljivi, smrdeči plini, ka-teri kužijo zrak in v tem močvirju so legla prašičje rdečice in drugih bolezni. Mrzel zrak, kateri se zbira nad cemen-tom in vlago, tvori veden preprih skozi špranje desk, na katerih leži prašič. Tako, da je množina naših hlevov za prašiče okužena s slabim zrakom, pol-na bolezenskih kalih in v večnem pre-pihu za prašiča.

Kako naj takale hlevska fla popravijo naši živinorejci brez stroškov? Ne bode to težko, vsak bi to lahko opravil sam. Podlaga naj bode tudi tam, kjer še ni, iz cementa, ker se da cement lepo razkužiti v slučaju nalezljive bolezni. Seveda morajo fla nekoliko viseti, da se voda odteka. Na takale cementna fla položimo pod iz desk, tako da bodo deske ležale tik na cementu. Spodaj pod deskami naj ne bode nobene votline; ker pa morajo biti deske zabiše skupaj ena k drugi, s tem da denemo počrez dvojne ožjih desk, sicer bi nam prašičji premikalj deske z rilcem, zabijete te počrezne deske vrhu in ne spodaj ob koncu poda. Taka fla zamorete v peletnem času dvigniti, ter jih neslj na solnce, da se posušijo, cementna fla pa lahko operete in morebitj še razkužite z apneno vodo. V slučaju nalezljivih bolezni so taka fla prava dobrota za prašičjerejo.

Ne imejte brejih svinj pozimi brez poprej opisanih lesenih tal v hlevu! In še enkrat: Ne puščajte pod lesenim podom votlin, da se tam nabira ostudna zmes, ki dopušča, da pride do prašiča preprijt se kazj zrak.

Letošnja huda zima je dala našim prašičjerejcem dovolj nauka, napravila je za rast prašičev dovolj škode, da so sedaj ščetnarjji polni revmatizmov ne ne morejo razvijati. Upamo, da bodo topli pomladanski žarki prikljcalj tudi v odrevenele ude bolnih pujskov zdravje in moč.

—:—

Živinozdravnik Josip Gerbic:

METLJAJI V JETRIH GOVEDA IN OVCE.

Zelo pogostokrat opažamo pri zakolju goveda na jetrih neke spremembe in skoraj bi rekel v dveh tretjnjih slučajev ne najdemo ob priliki zakolja goveda popolnoma zdravih jeter. Posebno živina, katera živi v doljini in na bolj močvirnatih krajih, ali pa živina, katera se napaja v kalu, majhnj ostudnj grapi,

kot je to navada po Krasu in deloma tudi v Gorah, oboli na jetrnih metljajih. Ti zajedavci so med našim ljudstvom še skoraj neznane prikazni, zato jih hočemo tu malo popisati:

Jetrni metljaji so ko noht na mezinu roke velike, ploščnate živalice in tudi debelost teh zajedavcev ni večja, nego je noht na mezinu. Ti metljaji žive v jetrih goveda in ovce, ter so naseljeni po žolčnih kanalčkah. Tako žive torej ti zajedavci v notranjosti jeter in kot posledica tega je vnetje žolčnih cevk, katere dovajajo žolč do žolčnega mehurja, kateri leži kot je znano na površini jeter. Te žolčne cevke tudi nekam okamenijo, tako da opažamo na strani jeter, kjer se te dotikajo želočca, bele proge. Ako te proge otipamo, občutimo, da niso to nič drugega nego okamenele žile. Napravimo zarezo v takle bolna jetra in pričel se nam bo cediti iz teh žil zastali žolč in zraven se nam bodo prikazali poprej opisani metljaji.

Kako se ta bolezen prenaša od goveda do goveda? To se zgodi takole: Jajčka teh metljajev odhajajo od goveda in ovce potom blata. Na vlažnih pašnjkih se razvijejo iz teh jajčk poletlj na solčni gorkotli tenki ogrci, kateri se nasele nato v majčkenih polžih (*Lymnaeus minutus*). V teh polžih se ti mali zajedavci še nekoliko spremene, dokler ne oddajo od sebe lisoeče in lisoeče malih živih bitij, cerkarje imenovanih, katera potem plavajo po vodi, dokler se ne splazijo na bližnjo travo, ter se tam zabubijo.

Ako krave in ovce požro takole okuženo travo iz močvirnatih tal, ali pa ako govedo napajamo z okuženo vodo, pa tudi ako goveja živina in ovce požro že poprej opisane male polže, se potem v govedu in ovcah zaplode metljaji v jetrih. Tudi z že posušeni senom se zamorejo goveda in ovce okužiti. Tako se torej potom mokriote prenašajo metljaji od živalj do živali, s tem da žo travo z močvirnatih travnikov, ali pa da pijejo okuženo vodo.

Čas okuženja je spomladj in poleti; do zjme se ti zajedavoji zaplode v jetrih in od takrat bi zamogli opazati znake obolelosti posebno pri ovcah. Kakšni so znaki metljavosti? Goveda ponajvečkrat niti ne spoznaš, da je okuženo in mu ti metljaji v jetrih na znotraj skoraj nič ne škodujejo. Govedo je v kljub temu lepo rejeno in ako bi tako govedo zaklali, bi se kar čudili, kako to, da tako povečana metuljčeva jetra govedu skoraj nič ne škodujejo. Edini znak pri govedu je včasih kašelj, ako so jetra močno povečana in se tako dotikajo prepone, to je mreže, s katere pomočjo govedo diha. Povečana jetra povzročajo dregljaje na to prepono, ter neposredno tudi na pljuča, kar povzroča govedu kašelj in težko dihanje.

Pisec teh vrst je opazoval v klavninah lepo rejene junice, katere so izvirale iz krajev, kjer je metuljčavost doma. Imele so vse povečana jetra, forej bolne radi metljajev. Tudi je opazati v dotičnem kraju, da je jalovost junic v izredno visokem odstotku. In kot vzrok jalovosti teh junic je bila opazati vodenica jajčnjekov. Kako lahko je priti do misli, da motenje v funkciji jeter zamore povzročiti tudi motenje v delovanju jajčnjekov in kot posledica tega neplodnost ali jalovost junic. Tako bi zamogli škoditi ti metljaji naši živinorejji tudi radi tega, ker povzročajo notranja motenja na spolovilih, to je jalovost goveje živine iz z njo združeno ogromno gospodarsko škodo.

Obramba proti tej bolezni bi bila ta, da močvirnate pašnike kolikor mogoče izsušimo, ter ne gonimo goveda na pašo na okužene pašnike. Tudi seno iz okuženih močvirnatih tal je vedno sumljivo.

Kot smo že omenili govedo na zunanaj skoraj ne kaže vidnih znakov obolelosti na metljajih, pač pa je pri ovcah okuženje z metljaji vedno združeno z ogromno vidno škodo za čredo. V pozni jeseni pričnemo opazovati pri okuženih ovcah prve znake obolelosti, to je bledičnost, kar seveda zamoremo določiti le, ako pogledamo vidne sluznice, to je očesne, ter sluznice v gobcu. Pozimi se nam začnejo ovce nekam sušiti, prebava ni v redu, živali so zelo pobite in klaverne, okoli oces se pričnejo kazati neke oteklina, nakar postane večina ovac vodeničnih. Močno napadene živali poginejo navadno v januarju, pa tudi pozneje zahteva ta parasit v jetrih ovce svoje obile žrtve. Nekaj jih tudi ozdravi.

Kaj naj naredimo, ako opazimo pri poginuli ovci, da je metljajeva. Se ostale žive ovce je treba dobro krmiti, dati jim je soli za lizanje. Dobro je, politi z apneno vodo okužene in sumljive pašnike, treba jih je tudi dobro počnojiti toda ne z okuženim gnojem. Ločiti je bolne ovce od zdravih, bolna jetra naj se globoko zakopljejo. Zdravila, katere so se v zadnjem času posebno spenelsa, zamore predpisati edino živinozdravnik.

DOPISI

NEKAJ ZABELEŽENJA VREDNIH ZAPISKOV IZ MOJEGA POTOVANJA V NEMČIJO.

Sredi januarja tekočega leta sem moral po Irgovskih opravilih potovati v Nemčijo. Med potovanjem sem se zanimal tudi za gospodarsko stanje in za tehnične napredke tamkajšnjih kmeto-

valcev. Opazil oziroma izvedel sem sledeče, kar bo gotovo zanimalo tudi naše kmetovalce.

Sedanje gospodarsko stanje nemških kmetovalcev je zelo slabo. Kljub temu, da se tamkajšnji kmetovalci trudijo na vse načine, da z moderniziranjem kmetovanja izboljšajo svoje pridelke in pomenijo njihovo pridelovanje,

je njihov gospodarski položaj težji, kakor položaj tukajšnjega kmetijstva. V prvi vrsti otežujejo gospodarsko stanje nemškega kmeta izredno visoki davki in izredno visoke obresti od izposojenega kapitala. Znano je, da poljedelstvo ne daje visokega dobička in zato tudi prav težko prenaša visoke obresti, kar se pri industriji toliko ne občuti, ker industrija dela z večjim dobičkom kakor poljedelec. Dolgovi nemškega kmeta so po vojni dosegli skoraj visokost predvojnega dolga. Pred vojno je celokupni hipotekarni dolg na posestva znašal 16 milijard mark; zdaj pa 13. Velik razloček je pa v obrestih, ker je današnja obrestna mera mnogo višja od predvojne. Pred vojno so kmetovalci plačevali od celokupnega dolga od 16 milijard samo 800 milijonov obresti, zdaj pa morajo od samo 13 milijard plačati 1500 milijonov mark. Za časa inflacije nemške marke, ko je papirnata marka hitro izgubljala svojo vrednost, so se nemški kmetovalci okoristili te prilike in poplačali so dolgove. V l. 1923. je pa papirnata nemška marka izgubila vsako vrednost in s tem so bili nemški kmetje prizadeti, ker so svoje pridelke že prodali, a za nje izkupljeni denar je izgubil vsako vrednost, tako da so morali eno leto živeti od kredita ali pa prodajati grunt in premakljivi inventar. Tako so kmalu ponovno zabredli v dolgove, ki še vedno rastejo in rastejo. Mnogo trpi nemško kmetijstvo tudi na pomanjkanju delavnih moči, ker se delavne moči naseljujejo v mesto, kjer

najdejo večji zaslužek kakor na kmetih. Danes živi v Nemčiji komaj 35% celokupnega prebivalstva na deželi, velika večina je torej v mestih naseljena. Zelo so prizadeli kmetovalci tudi z velikim znižanjem cen pšenici, rži in mesu. Tako so padle tudi cene ostalim kmetijskim pridelkom, na splošno se računa za 5 točk., dočim so se cene industrijskim izdelkom zvišale za celih 14 točk. Torej, povedano na kratko, kar kmet kupuje, mora drago plačati, a kar prodaja, je zelo po ceni. Kljub vsem tem težkočam, so pa nemški kmetovalci prepričani, da bodo z napredkom in pridnostjo premagali to krizo ter da bodo izšli zmagoviti iz nje.

Kolikor sem mogel skozi okno ugotoviti, je ta njihova samozavest upravičena. Videl sem veliko število kmetovalcev, ki so trosili umetna gnojila po njivah in travnikih. Opazil sem, da so na mnogih zemljiščih kopali jarke za odtok vode. Ugotovil sem, da je najmanj 90% vsega sadnega drevja, kar sem ga med potjo videl, bilo opremljeno z lepivim pasom. (Pri nas niti eno drevo od liščoč!). Na trgih sem opazil, da prodajajo samo lepo izbrane in sortirane pridelke. Slabo blago niti na trg ne pride, ker ne bi našlo kupca. Koliko smo pri nas v tem pogledu nazaj! Torej veliko dela in napredka naš čaka. Zato ne jadikujmo, ampak napnimo rajši vse svoje moči, da premagamo trenutne težave in težke čase.

J. Ušaj.

GOSPODARSKI KOLEDAR

MAREC.

Poljedelstvo: Pripravi zemljo za poselev raznih pridelkov. Glavni pogoji za uspevanje setev je rahla, primerno pognojena in primerno vlažna zemlja, nadalje dobro seme, ki ga pravočasno in pravilno posejemo. Zemlje, posebno

težke zemlje, ne smemo spomladj orati in sploh obdelovati, ko je premokro, ker potem jo bolj zatemo in zapremo, nego pa zrahljamo in odpremo zraku in gorkoti. Le v dobro zrahljani zemlji se more vlaga enakomerno porazdeliti in prhneli hlevski gnoj. Torej je pri pomladnem obdelovanju prva naša naloga,

da spravimo zemljo v takšno rahlost, ki najbolj prija uspevanju posameznih semen. Najbolj zgodaj sejemo ona semena, ki potrebujejo mnogo vlage (grah, leča, bob, detelje). Potem sejemo zgodaj takšna semena, katere rabijo za svojo raščo daljšo dobo in so manj občutljiva za pozno slano (jara rž, jara ječmen, jara pšenica, oves, zgodnji krompir, korenje, zgodnji lan). — Kjer je srež privzdignil ali izril rastlinice ozimnin, jih je treba z valjarjem ali drugim primernim orodjem pritiskniti k zemlji, da se korenine zopet sprimejo z zemljo. Isto je napraviti tudi na čelnejščin, ki so trpela radi sreža.

Živinorejo: Vprežno živino je treba ob času obilega in težkega dela posebno dobro krmiti. Razen radi večjega navora pri delu so vzprežne živali tudi radi menjave dlake bolj občutljive in hitreje utrudljive. Zato jih tudi snaži bolj skrbno in pazi, da se ne prehladijo. — V marcu in sploh v pomladnih mesecih se skoči največ pujskov. Oskrbuj in krmi dobro doječo svinjo, da dosežeš s pujski čim večji uspeh. Marec je eden glavnih mesecev za pokladanje jajec in valitev piščet. Gospodinja, ki ni še poskrbela za valitev, naj to čimprej stori, ako hoče priti do pišk, ki ji začnejo nesti že jeseni. Upoštevati je, da postanejo piške dobre kokoši-jajčarice takrat, ako podložimo jajca le od onih kokoši, ki nam najbolj nesejo. Paziti je, da se jajca med valitvijo ne onesnažijo in z blatom zamašijo luknjice v jajšji lupini, radi česar bi se mladiči v jajcu lahko zadušili.

Travnišlvo: Nadaljuj z deli, ki jih nisi opravil februarja. Sedaj je čas pomlajanja travnikov, na katerih ni dovolj primernih in pravih krmskih rastlin. Najprej posej dobro pobranane in ako mogoče s kompostom pognojene travnike s primerno mešanico trav in detelj. Na bolj vlažnih trevnjkih in posebno po kopiščih se že začne prikazovati podleskovo listje, ki oddaja razvijajoče se semenke glavice ali stroke. Podlesek zatiramo s pokošenjem, z izruvanjem čebu-

lic in z zabijanjem ostro ospičenih količev v srce ali sredno rastline 40 do 50 cm globoko.

Čebelarstvo: Začne se čebelarstvo leto. Lepega dne preglej svoje panje in preštej njih vrste. Pazi, ali je povsod matiča. Brez nje ni uspeha. Posnaži panje z grebljico. S tem prihraniš čebelam mnogo dela in časa, ki ga morejo z uspehom porabiti za druge posle, ki ti bodo v korist. Odpadkov ne mečaj kar na slepo proč. Preglej jih natančno; iz njih oblike lahko ugotoviš, kakšno je stanje čebelne družine v panju. N. pr. ako najdeš med njimi drobne kristale medu, trpijo čebele žejo, ako je pod zamazan, je v panju grizla, itd. — Panje, ki se že od zunaj poznajo, da so dobri, pusti na miru. Druge pa preglej z ozidrom na zalogo medu. Vznemirjenje čebelam nikoli ne koristi. Družinam, ki imajo pičle zaloge hrane, moraš pomagati. Pri tem ne bodi skop, ker bi se ti skopost znala bridko maščevati ob paši. Ako nimajo čebele marca in aprila dovolj hrane, se ne morejo pravilno razvijati. Ob paši imaš potem slabiče, ki ti nič ne dajo. In veš, da je žalost velika, ako bo tvoj sosed-čebelar, ki je preudarnejši od tebe, po akacijevi paši točl obilo sladke strdi, ti pa boš ob strani stal in gledal svojo revščino. Pa še nekaj. Slabičev ne trpi v svojem čebelnjaku. Ti so gotovo izguba. Veselja ti ne bodo nikdar delali, pač pa obilo skrbi.

Vinogradništvo: Glavna opravila, ki se morajo izvršiti v vinogradu smo že večkrat opisali v posebnih člankih. Zapomni si, da je ta mesec najboljši čas za sajenje trt. Nove nasađe moraš dobro pognojiti, najbolje s kompostom ali mešancem. Sedaj je čas, da trte okopaš, jim pristaviš kelje, popraviš škripe itd.

Sadjarstvo: Čas cepljenja je tu. Pa meten sadjar si je cepičev že nabral januarja in februarja, in jih ima marca lepo pri rokah, kadar jih rabi. A vsi niso taki. Saj vemo, da je prav pri nas sad-

jarsivo še ne bogljena sinofica, ki naj bi le dejala, a ničesar dobila. Cepiči morajo biti le od krepkih, zdravih in dobro rodečih dreves, ki so že nekoliko starejša. Tudi na okopanje in gnojenje sadnega drevja naj se ne zabij. Sedaj je zadnji čas za ta opravke. Sedaj se potrudi, da bo jeseni kašča polna tudi sadja.

Kletarstvo: V kletih je zdaj bolj čas miru. Šaj vina morajo biti že vsa pretočena. Kdor je pretakal zgodaj decembra, a se mu ni še do dobro učistilo, naj ga še enkrat pretoči in čisti s kakim čistilom.

Vrtnarstvo: Vse delo, ki je zaostalo februarja, se mora izvršiti v marcu. Glavni čas za setev in sajenje je tukaj. Seje se solata, špinača, redič, grah, beli in črni koren, redkviča, korenje, bela repa, rdeča pesa in peteršilj. Sadi se krompir, čebulček in česen. Za okopa-

vanje in pognojenje špargljev je zadnji čas. Presajajo se v zimskih gredicah vzgojene zeljine sadjke, salata, karfiol, koleraba itd. na prosto. V zimske gredice pridejo lončki iz kravjega blata in peska, v katere se sejejo kumare ali murke. Ako se ni bati več mraza, presadi jih proti koncu tega meseca kar z lončki vred na prosto. Pripravljaj novih hrenovih nasadov.

Cvetličarstvo: Ob vrtnih lopah, ob stenah in drugod rastoče vzpenjalke osnažimo, obrežemo in pognojimo ter jih lepo razcepljemo in privežemo. — V marcu delimo in presajamo razne lepote grme in kasno cvetoče trajnice. — V hladnih prostorih in kletih prezimljene presadimo in jih postavimo ob ugodnem vremenu na prosto. Vse sobne cvetlice postavimo kolikor mogoče na sonce in jih po potrebi vedno bolj zalivamo. —

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

24. — D. R. v P. vpraša: Pri nas gojimo precejšnje število belih vrtnic. Te vrtnice pa trpijo takoj spomladi od nekkih črvov, ki se takoj, ko vrtnica ozeleni, zajedo v mladike ter jih tako poškodujejo.

Odgovor: Poškropite takoj zdaj spomladi, čim vrtnice poženejo, vse vrtnice z 1 odstotno raztopino svinčene arzenata v vodi. Arzenat dobite pri tvrdki »Vinoagraria« v Gorici. —

25. — V. K. v B.: V zadnji številki tega lista so bile opisane nekatere vrste jablan. Jaz bi si rad nabavil od vsake imenovanih vrst po par drevesc. Kam naj se obrnem, da jih dobim?

Odgovor: Obrnite se na naslov Amministrazione forestale v Gorici, Via Salcano, ki ima drevesnico v Gorici »Pri Rdeči hiši« ali pa na Amministrazione delle Aziende Provinciali v Gorici, Via Trieste, kjer gotovo dobite te vrste jablan.

26. — G. S. v K. vpraša: Ker rabim vsako leto precejšnjo količino cepilnega voska, bi si potreben cepilni vosek rad sam napravil. Svetujte mi, kako se naredi in katere snovi so za napravo dobrega cepilnega voska potrebne.

Odgovor: Dober cepilni vosek se napravi tako-le: Vzemite $\frac{1}{2}$ kg precejne smrekove smole in raztopite jo v železni posodi pri zmernem ognju. Čim se bo smola raztopila, vzemite 4 dkg ovčjega loja in pomešajte to med raztopljeno smolo. Cepilni vosek je s tem gotov, le pred uporabo ga je treba toliko segreti, da postane tekoč. Če pa hočete imeti vosek vedno tekoč, mu dodajte, čim se nekoliko ohladi, 4 dkg vinskega (ne gorilnega) to je denaturiranega) vinskega cveta (špirita). Tak vosek se pa mora hraniti le v zaprtih škaflih, ker drugače izhlapi iz njega špirit in vosek postane trd.

27. — I. Z. v F. vpraša: Ob trgatvi sem dal malo bolj slabejšega vina na stran, češ, da bi se mi skisalo in postalo kis. To vino je pa vedno enako, tekan se je na njem napravil. Kaj naj storim, da se bo to vino skisalo in postalo kis?

Odgovor: Postavite sodček na toplo mesto in v vino pomešajte par litrov dobrega in prjstnega vinskega kisa, in videli boste, da se bo kmalu skisalo.

28. — F. R. v F. vpraša: V jeseni sem zamudil sejati pečke od jabolk in zato bi rad vedel, če jih lahko sejem zdaj na pomlad.

Odgovor: Pečke od jabolk lahko sejete tudi zdaj na pomlad. Seveda morate pečke, preden jih vsejete, nekoliko predkaliti. V to svrhu vzemite zabojček in vsujte vanj nekaj dobropresejane in zmerno vlažne črne vrtno zemlje. Nato nasujte vrh te zemlje plast pečk. To plast pečk pokrijte z plastjo zemlje. Na to plast zemlje nasujte zopet plast pečk itd. Ta zabojček postavite potem na toplo mesto. Ko bodo semena pogonala kal, jih vsejte na vrtno gredo.

29. — V. V. v Suhorju. Pri nas se je pred par leti pojavila na sadnem drevju, zlasti na češpljah neka čudna bolezen. Stara in mlada drevesa izgledajo, kakor bi bila po celom drevesu okajena od dima in tudi listje in sadje je mestoma počrnjeno in okajeno. Sadije od teh dreves ni tako okusno kot od zdravih,

ampak je bolj kislo. Bolezen napada do zdaj drevje samo v nižinah, dočim je drevje na gričih bolj zdravo. Bolezen se pa vedno širi navzgor in bojimo se, da nam uniči sadjarstvo, od katerega imamo naš največji dohodek.

Prosim, da nam odgovorite in sporočite, kaj nam je storiti proti tej bolezni.

Odgovor: Ta bolezen nastane tako: Na drevesih so se naselile prav majhne uši. Te uši imajo lastnost, da izločajo nek sladek sok, ki mu pravimo «medena rosa». Na ta sladki sok se potem naselijo gljivice, ki so črne barve. Zato pa potem izgledajo sadna drevesa, kakor da bi bila okajena. Te gljivice škodijo drevju le radi tega, ker otrajo dihanje listju in lubadu. Druge škode ne delajo, ker ne srkajo soka iz drevesa, ampak se živijo le od «medene rose». Radi oviranja dihanja drevje hira in sad ne dozori, ampak ostane kisel. Kaj storiti proti tej bolezni? V prvi vrsti, morate skrbeti, da bo zamogel zrak in svetloba neovirano in v dovoljni meri v krone dreves. To dosežete s tem, da posečete pregosto zasajena drevesa in da vsaj vsako tretje leto izčistite krone, da ne bodo veje pregostel. S tem boste gotovo mnogo storili proti tej bolezni. Koristilo pa bi gotovo tudi, ako bi se držali naših navodil, in škropili redko sadno drevje z modro galico, kakor smo to večkrat v našem listu priporočili.

—:—

GOSPODARSKI DROBIŽ

PREFEKTOV ODLOK O OBVEZNOSTI VPOSTAVITVE GNOJNIH JAM.

Dne 4. februarja t. l. je izdal goriški prefekt prefekturni odlok št. 1953. v zadevi obveznosti sezidave gnojnih jam.

Dekret, ki je bil izdan na pobudo lokalnega kmetijskega urada in pokrajinske komisije za žitno propagando

ter se naslanja na okrožnico ministrstva za nacionalno gospodarstvo z dne 12. julija 1927. št. 1155., katere govori o obveznih gnojnih jamah, ima veljavno moč za celo goriško pokrajino in vsebuje šest členov, ki jih lukaj podajamo v prostem prevodu:

Členi 1. Tekom treh let od objave tega odloka morajo biti vsi kmečki konjski in goveji hlevi, ki so napravljeni za več

ko dvoje odraslih živinskih glav, opremljeni z jamami za gnoj z nepropusnim dnom, sezidani bodisi navadno ali pa s cementom — ter z jamo za gnojnico.

Člen 2. pravi, da mora biti površina gnojišča za vsako glavo v hlevu velika najmanj 3 m², jama za gnojnico pa mora za vsako živino držati 7 hektolitrov gnojnice.

Člen 3. V hribih in v gorah, kjer se živina pase na prostem precejšnji del leta, se površina gnojišča zmanjša lahko do dveh m² za vsako žival, ostane pa vzdržna velikost jame za gnojnico.

Člen 4. pravi, da v slučaju če so gnojišča zaprta, se obseg gnojiščne jame lahko zmanjša na polovico.

Člen 5. Vsi gospodarji hlevov morajo uporabljati svojo gnojno jama za shranjevanje gnoja in držati temu jama za gnojnico v popolnem redu.

Člen 6. Po zgoraj omenjenem zakonu se oni, ki ne bodo postavili gnojnih jam v skladu z navedenimi predpisi tekom določenega roka, kaznujejo s kaznijo 200 do 500 lir. Kdor se pa ne bo držal predpisov čl. 5. (da ne bo držal jame v redu), se bo kaznoval z globo 50 lir za vsako glavo živine, ki jo drži v hlevu.

Kkratu pozivlja prefekt vse pošteštate in prefekturne komisarje kot tudi ravnatelja kmetijskega urada, naj pazijo, da se bodo te nove odredbe izvajale.

POUČNI TEČAJI ZA CEPLJENJE IN PODLAGANJE TRT V GORICI.

Pod vodstvom vinogradniške ter sadjerejske sekcije kmetijskega urada v Gorici se bodo vršili 20. marca in naslednje dni v prostorih zgoraj omenjenega urada v ulici Trieste št. 43. teoretično-praktični tečaji za cepljenje in podlaganje trt pri mizi.

Da pa se ne bi radi prevelikega številu obiskovalcev hkratu motil pouk, se je sklenilo, da se sme vsakega tečaja udeležiti samo 25 učencev. Zato se morajo vsi oni poljedelci, ki imajo namen

obiskovati tečaj, vpisati najkasneje do 15. marca pri zgoraj omenjenem kmetijskem uradu (Cattedra Ambulante di Agricoltura — Gorica).

Ta bo vsakega posameznika potem pismenim putem obvestila, kateri dan naj se udeleži tečaja.

DOLŽNOST ZIDANJA GNOJNIH JAM.

Z odlokom Prefekture v Gorici z dne 4. februarja 1928. št. 1593. je bilo ukazano vsem posestnikom hlevov, v katerih se nahajali več kot dve glavi odrasle goveje živine, ali konjev, zidanje greznic za gnojišča. Te greznice morajo biti neprodorne, torej zgrajene tako, da se iz njih ne odteka gnojnica.

Omenjeni odlok predvideva tudi kazen od 200 do 500 lir za liste posestnike hlevov, ki bi zgornjemu ukazu ne zadostili.

Zvezin kreditni zavod za obnovo Benečij v Gorici, — Istituto Federate di Credito per il Risorgimento delle Venetie) Via Carducci št. 2. I. nadstropje daje posojila za zidanje takih greznic pod sledečimi pogoji:

1.) Obresti za ta posojila ne smejo presegati 4½ odstotke.

2.) Rok za vračilo posojila je največ pet let.

Prošnjam za posojila na obrazcu, ki ga da zavod, mora biti priložen proračun za gradnjo gnojišča, ki ga namestava napravili prosilec.

Omenjeni obrazci za prošnje se dobijo tudi pri Zadrudni zvezi v Gorici.

KOLIKO ŽVEPLA, OZIROMA KOLIKO KALIJUMMETABISULFITA SE RABI ZA ZADIMLJENJE VINA?

A) pri uporabi azbeselnih žvepljenih trakcev, ki ne kapljajo:

za šibko zadimljenje 1 trska na 3 hl prostornine;

za srednje močno zadimljenje 1 trska za 2 hl prostornine;

za močno zadimljenje 1 trska za 1 hl prostornine.

B) pri uporabi navadnih debelih kapljajočih žvepljenh trsk:

za šibko zadimljenje 1 trska na 10 hl prostornine;

za srednje močne zadimljenje 1 trska na $7\frac{1}{2}$ hl prostornine;

za močno zadimljenje 1 trska na 5 hl prostornine.

C) pri uporabi metalbisulfita:

za šibko zadimljenje 5 g na hl vina;

za srednje močno zadimljenje $7\frac{1}{2}$ g na hl vina;

za močno zadimljenje 10–15 g na hl vina.

Kdaj se trosi superfosfat? Na osnovi mnogih poskusov se je dognalo, da je najbolje trositi superfosfat na njive pred oranjem in setvijo. S Thomasovo žlindro ne smemo trositi hkratu superfosfata. Superfosfat se trosi v količini 30–50 kg na 1000 m².

POSOJILA ZA ZIDANJE KMETSKIH POSLOPIJ.

Zvezin kreditni zavod za obnovo Benečij — Istituto Federale di Credito per il Risorgimento delle Venezie — oddelek za agrarne kredite — je pooblaščen dovoljevati posojila za zidanje kmetjskih poslopij pod sledečimi pogoji:

1. Obrestna mera za ta posojila — na breme posojilojemalca — znaša 4% letno.

2. Posojilo se mora amortizirati najdalje v 15 letih.

3. Posojilo na enega in istega posojilojemalca ne sme presegati vsote L. 100.000.

4. Posojilo se vknjiži na prvo mesto na zemljišče in stavbo, ki se je na njem sezidala.

5. Posojilo se izplačuje v razmerju izgotovljenega dela do štirih petin, zadnja petina se izplača, ko je delo končano. Potrdilo o končanem delu mora napraviti «Genjo civile».

Prošnje za to posojilo morajo biti napisane na kolkovni poli za 2 liri.

Prošnjam naj se priloži:

a) Naris (skica) iz zemljiške mape z označbo lege poslopja, ki se name-rava sezidati,

b) načrt stavbe izdelan in podpisan po tehniki z merilom in proračunom,

c) kraško poročilo, iz katerega sledi, da je stavba namenjena kmetijstvu, in da je nje gradnja potrebna v svrhu boljšega izkoriščanja zemljišča, na katerem se nahaja,

d) zemljknižni izpisek in katastralna pola dotičnega zemljišča.

Vsi spisi, navedeni pod a, b, c, morajo biti pravilno kolkovani in pregledani po inženirju-predstojniku deželnega tehničnega urada (Genjo civile).

Pogodbe o najetem posojilu in zemljknižnem zavarovanju istega morajo biti izvršene do 31. decembra 1928.; stavbe pa morajo biti izvršene in kolavdirane do 31. decembra 1929.

Prošnje je nasloviti na deželno tajništvo zvezinega kreditnega zavoda za obnovo Benečij — Segretario Provinciale dell'Istituto Federale di Credito per il Risorgimento delle Venezie — Gorica, Via Carducci N. 2, I. nadstropje.

OBVESTILA UPRAVNISTVA.

1. Druga števil. naslovljena na Bole Giovanni, Žeje 7, Prestranek je bila vrnjena, akoravno je naročnina za l. 1928. poravnana.

2. Prejeli smo sledeče zneske, a ne vemo zakaj. Zato prosimo, da nam dotičniki, ki niso naročniki sporočijo, zakaj so te zneske poslali in sicer so nam poslali: po 10 lir: Andrej pl. Reya, Kozana; Josip Godina, Škedenj 408; Stefan Bregant, Podgora 26; Ivan Slavec, Knežak. — Po 22 lir so poslali: Fran Beltram, Vogerško 99; Josip Mihelj, Pedrovč. — Od preč. župnika I. Budina smo pa prejeli lir 85.50.

V a b i l o

k

REDNEMU OBČNEMU ZBORU

„OKRAJNE POSOJILNICE“ v Kanalu

vpisane zadruge z neomejenim jamstvom s sedežem Kanalu, ki se bo vršil v nedeljo, dne 15. aprila 1928. ob 3. uri popoldan v združnih prostorih.

DNEVNI RED:

1. Poročilo predsednika.
2. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora.
3. Poročilo načelstva.
4. Poročilo nadzorstva.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

OPOMBA. Ako bi ob zgoraj določeni uri zbor ne bil sblepčen, se bo vršil eno uro kasneje drugi občni zbor, ki bo sklepal pravoveljavno z vseh zadevah, ki so na dnevnem redu, brez ozira na število navzočih članov.

K obilni udeležbi vabi

ODBOR.

V Kanalu, 1. marca 1928.

OKRAJNA POSOJILNICA V IDRIJI

registrovana zadruga z neomejeno zavezo. Ustanovljena leta 1894.

Urادuje v lastnem posloplju vsak dan, izvzemši nedelje in praznike.

OBRESTUJE hronilne vloge na knjižice po 4% čisto
vloge na tekoči račun „ 4 1/2% „

Večje in stalne vloge po dogovoru.

DAVEK OD VLOG PLAČUJE ZAVOD SAM!

Izvršuje denarna nakazila v tu- in inozemstvo. — Izdaja brezplačna cirkul. nakazila in čeke. — Inkaso faktur in cesije terjatev.

Posojila na vknjižbo, menično poroštvo in zastave. Trgovcem in obrtnikom otvarja pasivne tekoče račune. — Poštni tek. račun šte. 11/1591. — Položnice komitentom na razpolago.

Najpopolnejše jamstvo za vloge.

Pri tvrdki „**Vinoagraria**“
v Gorici - Piazza della Vittoria šte. 4

DOBITE:

POSNEMALNIKE IN MLEKARSKE STROJE

tovarne ROTH, ki so izvrstni in veliko cenejši od vseh drugih.

Zahtevajte cenik da se prepričate!

Just Ušaj,

zastopnik za ozemlje tostran Tagliamonta tovarne
mlekarskih strojev ROTH v Stuttgartu.

